

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

*Завідувач кафедри соціології
та психології*

Олена ЄВДОКІМОВА

**ПРОГРАМА
АСИСТЕНТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

обов'язковий компонент
освітньо-наукової програми третього (доктор філософії) рівня вищої освіти

053 Психологія (юридична психологія)

(для денної та заочної форми навчання)

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 26.08.2022 № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (від 17.08.2022 р. №7)

Розробник:

1. Професор кафедри соціології та психології, факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, професор Тюріна В.О
2. Доцент кафедри соціології та психології, факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Греса Н.В.

Рецензенти:

Начальник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України, доктор психологічних наук О.С. Колесніченко.

Доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент, Шиліна А.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 9,0 Загальна кількість годин – 270	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; підготовка доктора філософії 19.00.06 – юридична психологія	Цикл дисциплін професійної підготовки (обов'язковий компонента ОП) Навчальний курс – 3. Семестр – 5,6. Види контролю: залік

2. Загальні положення

2.1. Програма з асистентської педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Харківського національного університету внутрішніх справ (далі –ХНУВС) регламентує форми, організацію, здійснення та захист проходження педагогічної практики ад'юнктів, аспірантів та осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою). Практика організовується та проводиться відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Положення про особливості підготовки здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук в Харківському національному університеті внутрішніх справ», Наказу МВС України від 28.11.2017 № 963 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук у науково-дослідних установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, та вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України.

2.2. Асистентська педагогічна практика (далі – Практика) є складовою частиною освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, обов'язковим компонентом підготовки науково-педагогічних працівників, що забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практикою. Педагогічна практика сприяє виявленню здібностей ад'юнктів, аспірантів та осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) (далі – практикантів) до педагогічної діяльності та формуванню психологічної готовності до входження у професію.

Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у закладі вищої освіти, а предметом – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

2.3. У системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії ХНУВС практика виконує наступні функції:

- методичну;
- розвивальну;
- адаптаційну;

- навчально-виховну;
- діагностичну.

2.4. Основними умовами ефективності практики є: теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації.

2.5. Програма проходження педагогічної практики передбачає наступні види робіт (http://univd.edu.ua/files/articles/680/pedagogical_practice.pdf):

№ з/п	Назва виду навчальної (організаційної) та методичної роботи
Навчальна (організаційна) робота	
1.	Ознайомлення з нормативними документами, які регламентують освітній процес у закладах вищої освіти, кафедр та науково-педагогічних працівників
2.	Проведення лекційних занять
3.	Проведення семінарських, практичних та лабораторних занять
4.	Проведення консультацій з навчальних дисциплін протягом семестру
5.	Участь у виховній роботі студентського колективу, виконання обов'язків куратора (наставника) академічної групи
6.	Участь у профорієнтаційній роботі та довузівській підготовці молоді
Методична робота	
7.	Підготовка конспектів лекцій; методичних матеріалів до семінарських, практичних, лабораторних занять, курсового та дипломного проектування, практик і самостійної роботи курсантів, слухачів (студентів)
8.	Складання завдань для проведення всіх видів контролю
9.	Вивчення і впровадження передового досвіду організації навчального процесу

2.6. Загальна кількість годин педагогічної практики визначається освітньо-науковою програмою та навчальним планом.

2.7. Для аспірантів, ад'юнктів докторантури та аспірантури і осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою), зарахованих з посад науково-педагогічних працівників, які мають педагогічний стаж, практика рішенням кафедри може бути скорочена або зовсім не проводитися (за умови надання позитивної характеристики з місця роботи).

Заплановані результати навчання

Асистентська педагогічна практика спрямована на формування компетентностей та результатів навчання, наданих у таблиці.

Найменування навчальних дисциплін, практик	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
Асистентська педагогічна практика	І. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних	РН 1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі психології, зокрема - юридичної. РН 2. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно

	<p>та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 4. Здатність планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі, використовувати сучасні освітні технології, методи і засоби навчання.</p> <p>СК 4. Здатність узагальнювати емпіричні та теоретичні дані, формулювати висновки, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>СК 7. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.</p> <p>СК 9. Здатність інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін; проєктувати, оптимізувати та оцінювати якість навчально-виховного процесу та освітнього середовища, популяризувати ідеї професійної та академічної доброчесності.</p> <p>СК 14. Здатність і готовність здійснювати ефективну комунікацію, забезпечувати дотримання прав і свобод людини під час здійснення професійної діяльності.</p>	<p>важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.</p> <p>РН 9. Уміти сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел українською та іноземною мовами. Володіти усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.</p> <p>РН 10. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.</p> <p>РН 11. Вміти планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі, використовувати сучасні освітні технології, методи і засоби навчання.</p> <p>РН 12. Уміти здійснювати освітню діяльність у сфері психології і на межі предметних галузей, інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін; проєктувати, оптимізувати та оцінювати якість навчально-виховного процесу та освітнього середовища, популяризувати ідеї професійної та академічної доброчесності.</p> <p>РН 14. Розуміти та використовувати положення нормативно-правової бази у сферах права, вищої освіти, психологічної науки; дотримуватися норм наукової етики та академічної доброчесності під час дослідницької діяльності.</p> <p>РН 15. Уміти взаємодіяти, бути</p>
--	--	--

		зрозумілим, здійснювати ефективну комунікацію, забезпечувати дотримання прав і свобод людини під час здійснення професійної діяльності.
--	--	---

3. Мета і завдання асистентської педагогічної практики

3.1. Асистентська педагогічна практика організовується та проводиться на кафедрах ХНУВС з метою набуття досвіду педагогічної діяльності, а також:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі);
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- набуття досвіду проведення під безпосереднім керівництвом керівника практики семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- впровадження результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- формування педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

3.2. У процесі проходження асистентської педагогічної практики практиканти повинні ознайомитися з усіма видами робіт науково-педагогічного працівника, передбачених Положенням про кафедру. В цілому асистентська педагогічна практика спрямована на реалізацію наступних завдань:

навчальні:

- 1) формувати знання нормативно-правової бази, що регламентує організацію освітнього процесу у вищій школі, функціональні обов'язки науково-педагогічного персоналу та основ методики викладання у вищій школі;
- 2) формувати навички використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань заняття;
- 3) формувати психолого-педагогічну готовність до проведення занять з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- 4) формувати навички використання сучасних освітніх технологій та методами навчально-виховної роботи;

наукові:

- 1) поглибити знання з фахових навчальних дисциплін (вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом правових наук; реалізація вмінь формулювати ознаки, структурні елементи, класифікаційні підстави для видової характеристики юридичних понять та категорій);
- 2) посилити здатність самостійного вивчення передового педагогічного досвіду, узагальнення й використання його у професійній діяльності;
- 4) виробляти навички грамотного перетворення наукової інформації в навчальний матеріал (обґрунтовувати державно-правові явища з позиції чинного законодавства, монографічних та дисертаційних досліджень тощо; критично оцінювати державно-правову дійсність);

виховні:

- 1) розвивати інтерес до педагогічної діяльності;
- 2) формувати потребу у педагогічній самоосвіті та самовдосконаленні;

професійні:

1) формувати:

- вміння та навички педагогічного впливу на особистість;
 - навички використання професійної риторики, організації процесу спілкування і управління ним;
 - вміння володіти технікою мови, прийомами, що допомагають переконувати, критикувати, досягати рішень, компромісів і конвенцій;
 - вміння володіти культурою педагогічного спілкування, а саме: слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь;
 - здатність до оцінювання навчальних досягнень здобувачів відповідно до встановлених критеріїв та використання інноваційних методів та прийомів оцінювання їх навчальної діяльності;
 - вміння розробляти фабули ділових ігор, ситуаційних задач, тренінгів, квестів, різні види тестів;
 - здатність здійснювати відбір і реалізацію змісту навчального матеріалу відповідно до мети і завдань освіти з урахуванням її функцій, а також особливостей навчального закладу, навчальних груп, окремих студентів;
 - здатність подавати навчальний матеріал доступно і переконливо;
 - здатність методично доцільно використовувати традиційні та інноваційні види посібників (електронних, мультимедійних), аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;
 - здатність застосовувати форми і методи дистанційного навчання (дистанційних лекцій, веб-семінарів, навчальних чатів);
- 2) визначати:
- організаційну структуру заняття залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення;
 - форми, методи, засоби навчання, що відповідають дидактичним принципам, враховуючи вікові та психологічні особливості здобувачів вищої освіти у конкретних умовах навчання;
 - навчальну, розвиваючу, виховну мету заняття зі спеціальності, організаційні форми й методи їх реалізації;
- 3) добирати, а в разі необхідності виготовляти, дидактичний матеріал та наочність відповідно до пізнавальної мети (підтверджувати теоретичні положення та висновки прикладам з юридичної практики та інше);
- 4) дидактично обґрунтовано застосовувати технічні засоби навчання (ознайомлення із системою MOODLE, розміщеної на веб-порталі ХНУВС).

4.Організаційні основи педагогічної практики

4.1. Організацію практики та контроль за її проходженням забезпечують кафедри ХНУВС, за якими закріплені аспіранти (ад'юнкти).

4.2. Терміни проходження практики та її зміст зазначаються в індивідуальному плані практиканта та затверджуються науковим керівником.

4.3. Керівником практики призначається науковий керівник дисертаційного дослідження (в окремих випадках – досвідчений науково-педагогічний працівник цієї ж

кафедри). Загальне керівництво практикою покладається на завідувача кафедри.

4.4. Безпосередній керівник практики зобов'язаний:

- забезпечувати чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- створити необхідні умови для виконання у повному обсязі програми й індивідуального плану проходження практики;
- оцінювати проходження практики відповідно до положень Програми;
- проводити виховну роботу зі здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії з акцентом на розвиток ділових та морально-вольових якостей, дотримання правил етичної поведінки, службової дисципліни та законності;
- на засіданнях кафедри доповідати щодо проходження практики та її підсумків;
- надавати практикантові організаційну та методичну допомогу з навчальної взаємодії та з підготовки індивідуального плану проходження практики (Додаток А), звіту про практику, журналу обліку педагогічної практики аспіранта (Додаток В: <http://univd.edu.ua/files/articles/680/jornal.pdf>);
- брати участь у настановчому інструктажі (перед початком практики);
- у випадку порушення практикантом дисципліни, нехтування своїми обов'язками, а також у разі виникнення конфліктних ситуацій, повідомляти про це письмово (рапортом або заявою) завідувача кафедри;
- підготувати відгук-характеристику на практиканта за результатами проходження практики (Додаток Б: <http://univd.edu.ua/files/articles/680/jornal.pdf>).

4.5. У межах завдань практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має право:

- ознайомитися з номенклатурою справ кафедри (обліково-звітними та навчально-методичними матеріалами);
- користуватись матеріально-технічною базою кафедри;
- звертатися за консультаціями з надання методичної допомоги до безпосереднього керівника практики;
- відвідувати заняття досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри з метою вивчення методики викладання та провідного педагогічного досвіду;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення організації і порядку проведення практики.

При проходженні практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії зобов'язаний:

- вивчити нормативно-правові акти з питань законодавчого та нормативно-правового регулювання питань вищої освіти в Україні, організації освітнього процесу та діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти;
- дотримуватися службової дисципліни, норм моралі та професійної етики;
- виконувати унормовані вимоги наукового керівника практики;
- результати проходження практики відображати у звітній документації.

У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен знати:

- нормативно-правові акти, які регламентують діяльність закладів вищої освіти, у тому числі із специфічними умовами навчання, планування й організації освітнього процесу;
- функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів;
- особливості оформлення індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника та змістовного наповнення усіх його розділів за видами діяльності;

– організацію застосування та практику використання комп'ютерної техніки, інформаційних та мультимедійних систем, а також статистичних баз даних;

– форми та засоби організації й контролю самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

– структуру та зміст навчальних планів;

– вимоги до складання тематичного плану, навчальної програми, робочої навчальної програми, планів-конспектів семінарських і практичних занять, методичку їхньої підготовки, проведення й аналізу.

У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен вміти:

– методично грамотно оформлювати плани-конспекти семінарських та практичних занять (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, використання нормативних та наукових джерел, загальну грамотність, якість дидактичних матеріалів);

– укладати тестові матеріали для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу;

– встановлювати контакт з аудиторією та підтримувати його протягом заняття;

– використовувати різні технічні засоби навчання в освітньому процесі;

– аналізувати, узагальнювати та обґрунтовувати результати педагогічної діяльності.

За результатами проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має отримати навички:

– проведення заняття в якості науково-педагогічного працівника;

– підготовки необхідних для занять наочних засобів, методичних рекомендацій, дидактичного забезпечення тощо;

– вивчення передового педагогічного досвіду і вміння застосовувати його у власній практичній діяльності;

– працювати на етапі підготовки до практичних та семінарських занять з науковою літературою, монографіями, дисертаціями, енциклопедіями, словниками, періодичними та іншими джерелами.

4.6. Звіт про результати проходження практики заслуховується на засіданні кафедри. Витяг із засідання кафедри долучається до звітних матеріалів з практики.

4.7. Термін проходження практики визначається графіком освітнього процесу.

5. Порядок проходження педагогічної практики та її зміст

5.1. Практика включає чотири етапи: (1) підготовчий; (2) початковий; (3) основний; (4) заключний.

5.2. Підготовка до проведення практики розпочинається на лекційних, семінарських та практичних заняттях із професійно орієнтованих дисциплін та з дисциплін психолого-педагогічного циклу.

5.3. На початковому етапі практикант:

- з'ясовує функції, мету, завдання практики;

- складає індивідуальний план проходження практики;

- ознайомлюється з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу у ЗВО (в тому числі, зі специфічними умовами навчання), основами методики викладання і принципами педагогічної майстерності у вищій школі;

- відвідує заняття керівника практики;

- складає розгорнуті плани-конспекти занять, обговорює їх з науковим керівником;

- готує необхідні методичні та дидактичні матеріали для проведення занять.

5.4. На основному етапі практикант:

- проводить на належному методичному рівні заняття згідно плану;
- організовує та проводить консультації для здобувачів;
- бере активну участь у засіданнях кафедри.

5.5. На заключному етапі практикант:

- готує звітні матеріали проходження практики;
- звітує безпосередньому керівникові практики з метою перевірки та оцінювання;
- захищає результати практики у встановленому порядку.

6. Підведення підсумків та захист результатів педагогічної практики

6.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- індивідуальний план проходження практики (Додаток А <http://univd.edu.ua/files/articles/680/jornal.pdf>);
- відгук-характеристика керівника практики (Додаток Б <http://univd.edu.ua/files/articles/680/jornal.pdf>);
- журнал обліку педагогічної практики аспіранта (ад'юнкта) (Додаток В <http://univd.edu.ua/files/articles/680/jornal.pdf>);
- витяг з протоколу засідання кафедри, на якому аспірант(и) звітував(ли) про проходження асистентської педагогічної практики.

6.2. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

6.3. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які не виконали індивідуальний план проходження практики, до її захисту не допускаються.

6.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики.

6.5. Захист практики оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS.

6.6. Підсумки практики та результати її захисту узагальнюються та подаються до відділу організації освітньо-наукової підготовки ХНУВС.

6.7. Здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право повторного її проходження та захисту у встановленому порядку.

6.8. Матеріали практики зберігаються на кафедрі упродовж поточного навчального року згідно номенклатури.

7. Захист результатів практики та критерії оцінювання

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою. Результати практики та їх захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики. Оцінюється організаційна, навчальна та методична

робота аспіранта. Результати поточної успішності встановлює науковий керівник шляхом аналізу та оцінювання цілісності й систематичності виконання аспірантом різних видів робіт, передбачених індивідуальним планом педагогічної практики. При виставленні підсумкової оцінки враховують рівень теоретичної підготовки, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями і навичками, ставлення до здобувачів, дисциплінованість, якість та вчасність оформлення звітних матеріалів та інше.

Загальна оцінка результатів педагогічної практики складається через сумування балів, отриманих практикантом за результатами поточного і підсумкового контролю (який відбувається у формі заліку).

Захист практики оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

http://univd.edu.ua/files/generaldocs/criteria_knowledge.pdf

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ	
Види робіт	Бали (max)
Самостійне проведення аудиторних занять	20
Інші види навчальної та методичної роботи	15
Відгук керівника практики (повнота і якість виконання завдань практики)	10
Ведення щоденника практики, змістовне наповнення звіту практики	5
Залік (захист звіту практики)	50
Всього	100
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	
Види робіт	Зміст
Проведення аудиторних занять (лекційних, семінарських та/або практичних)	<p>Підготовка та проведення не менше 8 лекцій у присутності наукового керівника та інших аспірантів з наступним обговоренням; підготовка та проведення не менше 12 практичних та/або семінарських занять.</p> <p>За кожне <u>якісно</u> проведене заняття нараховується 1 бал.</p> <p><i>Показниками якості</i> навчального заняття є наступні: системність та логічність матеріалу; інформативність матеріалу; відповідність плану теми та послідовність викладу матеріалу; вільне володіння матеріалом; вміння зрозуміло доносити матеріал до аудиторії, в залежності від того як довго (перший, другий, третій тощо рік) та на якій саме освітній програмі (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий; спеціальність) навчаються здобувачі; вміння активізувати аудиторію; здатність встановлювати зворотній зв'язок з аудиторією; здатність проблематизувати предмет вивчення, створювати та модерувати дискусію; вміння використовувати різні педагогічні прийоми та методи релевантно до цілі та</p>

	завдань навчального заняття.
Інші види навчальної та методичної роботи	<p>1. Ознайомлення з базовою документацією, яка регулює та регламентує організацію навчального процесу у ЗВО в цілому та за кожною навчальною дисципліною, зокрема (опис освітньої програми, навчальний план, документи, що утворюють навчально-методичний комплекс дисципліни) (обов'язково). <i>Показник якості:</i> використання знань зазначених документів при складанні планів лекційних, семінарських та/або практичних занять, проведення яких передбачене індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.</p> <p>2. Відвідування лекційних, семінарських, практичних занять, консультацій за профілем наукового керівника та провідних викладачів кафедри з метою ознайомлення з методиками аудиторної роботи викладача, технологіями використання в аудиторії наочних матеріалів (презентацій, схем, таблиць тощо), відео- та аудіозаписів, техніками модерування дискусії та ін. (обов'язково). <i>Показники якості:</i> використання аспірантом знань, отриманих в процесі відвідування, при проведенні власних семінарських та/або практичних занять, передбачуваних індивідуальним планом педагогічної практики; відображення аспірантом у звіті про практику аргументованої власної думки щодо переваг та недоліків тих чи інших педагогічних методів, практик і технологій, з якими він ознайомився при відвідуванні занять провідних викладачів кафедри, а також які використовував при проведенні власних навчальних занять.</p> <p>3. Ознайомлення з практиками організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів (через вивчення робочих навчальних програм та силабусів, а також завдяки відвідуванню індивідуальних консультацій зв здобувачами, які проводить науковий керівник та/або інших провідних викладачів кафедри) згідно графіку індивідуальної роботи зі студентами (обов'язково). <i>Показники якості:</i> підготовка завдань для самостійної роботи здобувачів, а також надання індивідуальних консультацій за темами навчальних занять, самостійне проведення яких передбачене індивідуальним паном педагогічної практики аспіранта, опрацювання теоретичного матеріалу для підготовки.</p> <p>4. Відвідування занять інших аспірантів (опціонально). <i>Показник якості:</i> відображення аспірантом у звіті про практику аргументованої власної думки щодо переваг</p>

	<p>та недоліків тих чи інших педагогічних методів, практик і технологій, з якими він ознайомився при відвідуванні занять аспірантів.</p> <p>5. Участь у керівництві науковою роботою студентів (опціонально).</p> <p><i>Показник якості:</i> друкована або опублікована в друкованому або електронному виданні наукова праця студента, підготовлена за участю практиканта як наукового керівника.</p>	
	Кількість балів	Критерії оцінювання
Відгук керівника практики (Повнота і якість виконання завдань практики)	9-10	характеристика практиканта позитивна, із зазначенням науковим керівником високого рівня якості виконаних завдань; до заліку надані всі необхідні матеріали, що містять результати виконання завдань практики
	6-8	характеристика практиканта позитивна, із зазначенням науковим керівником достатньо високого рівня якості виконаних завдань; до заліку надані всі необхідні або основні матеріали, що містять результати виконання завдань практики.
	3-5	характеристика практиканта позитивна, із зазначенням науковим керівником достатнього рівня якості виконаних завдань; до заліку надані всі необхідні або основні, або окремі матеріали, що містять результати виконання завдань практики.
	0-2	характеристика практиканта негативна, до заліку не надані або частково надані матеріали результатів виконання завдань практики
Ведення щоденника практики, змістовне наповнення звіту практики	5	Щоденник і звіт оформлені своєчасно, у відповідності з вимогами, їх зміст відбиває результати виконання всіх видів робіт та завдань, передбачуваних індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	3-4	Щоденник і звіт оформлені своєчасно, у відповідності з вимогами, втім їх зміст (або зміст одного з цих документів) не достатньо повно (коректно, прозоро,

		зрозуміло) відбиває результати виконання видів робіт та завдань, передбачуваних індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	1-2	Щоденник і звіт оформлювалися своєчасно або з незначним запізненням щодо встановлених кафедрою строків, оформлені переважно у відповідності з вимогами, а їх зміст приблизно відбивають результати виконання видів робіт та завдань, передбачуваних індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	0	Щоденник та/або звіт відсутні або не відбивають результати виконання видів робіт та завдань, передбачуваних індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта або вони відсутні.
Підсумковий контроль (Захист звіту практики)	45-50	Аспірант демонструє на високому рівні не тільки отримані знання і навички, але й творчий підхід до виконання поставлених завдань. Доповідь аспіранта повна та інформативна. Відповіді на уточнюючі запитання повні та розгорнуті або достатньо повні.
	40-44	Доповідь аспіранта повна та інформативна. Відповіді на уточнюючі запитання достатньо повні.
	35-39	Доповідь аспіранта достатньо повна та інформативна. Відповіді на уточнюючі запитання достатньо повні.
	30-34	Доповідь достатньо повна та інформативна, але відповіді на уточнюючі запитання не повною мірою відбивають їх суть.
	25-29	Доповідь не достатньо повна та інформативна, втім відповіді на уточнюючі запитання в цілому компенсують нестачу інформації в доповіді.
	20-24	Доповідь не достатньо повна та

		інформативна, відповіді на уточнюючі запитання компенсують нестачу інформації в доповіді, зокрема тієї, що стосується результатів виконання основних видів робіт передбачених індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	15-19	Доповідь не достатньо повна та інформативна, відповіді на уточнюючі запитання компенсують нестачу інформації в доповіді, зокрема в частині висвітлення результатів виконання основних видів робіт передбачених індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	10-14	Доповідь фрагментарна, втім відповіді на уточнюючі запитання компенсують нестачу інформації в доповіді, зокрема в частині висвітлення результатів виконання основних видів робіт передбачених індивідуальним планом педагогічної практики аспіранта.
	5-9	Доповідь фрагментарна, відповіді на уточнюючі запитання лише переважно компенсують нестачу інформації в доповіді.
	0-4	Доповідь не підготовлена або доповідь має фрагментарний характер, відповіді на уточнюючі запитання переважно не компенсують нестачу інформації в доповіді.

В цілому, за отриманою аспірантом загальною сумою балів поточного та підсумкового контролю виставляється оцінка в залікову відомість за шкалою ECTS та національною шкалою.

Зміст критеріїв оцінювання результатів асистентської педагогічної практики:
Оцінка «відмінно» («зараховано») - А (100-90) – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння аспіранта застосовувати і використовувати психологічні теоретичні та методичні знання. Робота здійснена нешаблонно, виявлено творчий індивідуальний підхід. Продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні всіх видів робіт на практиці. Виявлено вміння будувати стосунки зі студентами, викладачами; вміння аналізувати освітній процес, проводити науково-педагогічні дослідження за різними методиками. Продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні виховних заходів у ЗВО. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. В

індивідуальному плані аспіранта-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка «дуже добре» («зараховано») - В (80-89) – завдання, передбачені робочою програмою практики виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння аспіранта застосовувати психологічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами викладацької діяльності. Робота здійснена шаблонно, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. В індивідуальному плані аспіранта-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «добре» («зараховано») - С (75-79) – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема при здійсненні допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У індивідуальному плані проходження практики аспіранта-практиканта відображено зміст роботи протягом усього періоду практики. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «задовільно» («зараховано») - D (65-74) – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань практики допускалися помилки. Недостатньо обґрунтовано вибрано методи проведення занять та форми проведення виховних заходів. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «достатньо» («зараховано») - E (60-64) – Всі завдання практики виконувалися, але допущені суттєві неточності щодо проведення занять та форм проведення виховних заходів. Документація оформлена неповно, з помилками. Звіт оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «умовно незадовільно» («не зараховано») - Fx (21-59) – завдання практики не виконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній індивідуальний план роботи, характеристика-відгук, або керівник бази практики надає незадовільну характеристику з порушенням дисципліни, робочого часу та невиконанням різних видів робіт, які зазначені у програмі практики.

Оцінка «безумовно незадовільно» («не зараховано») - F (1-20) – завдання практики не виконані. Звітна документація неоформлена, аспірант-практикант виявив повну невідповідність до практичної діяльності в межах майбутньої професійної діяльності. Відсутній індивідуальний план роботи та характеристика-відгук керівника бази практики.

8. Інформаційне та методичне забезпечення

Основна література

1. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посібник. І. В. Артьомов, І. П. Студеньак, Й.Й. Головач, А.В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
2. Кобаль В.І. Методика викладання у вищій школі : навчально-методичний посібник. Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. 203 с

3. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. О.В. Малихін, І. Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
4. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник. Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкина, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К. : «Академвидав», 2014. 456 с.

Додаткова література

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика : Навч. посіб. К. : «Академвидав», 2011. 248 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. К. : «Академвидав», 2012. – 352 с
3. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи». укладач О.Є. Коваль. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с.
4. Національний освітній глосарій: вища освіта. авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 100 с.
5. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
6. Луговий В.І. Міжнародна і національні стандартні кваліфікації освіти: концепція і реалізація. *Педагогіка і психологія*. 2013. № 1. С.15-25.

Інтернет ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua>
2. Імплементация Закону України Про вищу освіту – <http://osvita.gov.ua>
3. Національний Еразмус+ офіс в Україні. www.erasmusplus.org.ua/novyny.html
4. Закон України про вищу освіту <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Сайт «Аспірант України» <http://aspirant.com.ua/ua/art.htm>
6. Офіційний сайт ХНУВС (відділ організації освітньо-наукової підготовки (докторантура та ад`юнктатура) <http://univd.edu.ua/uk/dir/399/viddil-organizatsii-osvitno-naukovoi-pidgotovky--doktorantura-ta-adyunktura->
7. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/> .
8. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Мінюст України від 8.04.1993, № 93 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf

Зразок методичної розробки тексту лекції

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни **«Психологія сім'ї та психодіагностика та корекція
сімейних стосунків»**
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

за темою – Сім'я як соціально-психологічний феномен

Харків 2022

План лекції

1. Навчальне питання;
2. Навчальне питання;
3. ...

Рекомендована література:

Основна

1. ...;
2. ...;
3. ...

Додаткова

1. ...;
2. ...;
3. ...

Інформаційні ресурси в інтернеті

Текст лекції

Зразок оформлення семінарського (практичного) заняття

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Факультет № 6
Кафедра соціології та психології**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКОГО (ПРАКТИЧНОГО) ЗАНЯТТЯ**

з навчальної дисципліни «Психологія сім'ї та психодіагностика та корекція
сімейних стосунків»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2022

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1 _____

Семінарське заняття _____
(тема семінарського заняття)

Навчальна мета заняття: _____

Кількість годин _____

Навчальні питання:

1. Найменування першого питання.
2. Найменування другого питання.
3.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: основні моменти, на які необхідно звернути увагу під час вивчення питання; які поняття засвоїти тощо.

Питання, які охоплюють великий обсяг навчального матеріалу, можна деталізувати, розбиваючи на декілька більш конкретних питань, але їх не повинно бути більше чотирьох-п'яти.

Крім основних питань, які виносяться для обговорення на семінарське заняття, необхідно зазначити:

- питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо;
- теми рефератів, які відповідають темі заняття.

Література добирається до кожної теми, обов'язково із зазначенням сторінок.

Практичне заняття _____
(тема практичного заняття)

Навчальна мета заняття:

Кількість годин _____.

Місце проведення _____

Навчальні питання:

1. Найменування першого питання.
2. Найменування другого питання.
3.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Найменування першого навчального питання.

Розкрити методику практичного відпрацювання поставленого завдання.

Привести початкові дані для практичного відпрацювання навчального питання.

Засоби контролю заняття та практичних навичок здобувачів вищої освіти.

2. Найменування другого навчального питання.

3.....

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Практичне заняття _____

(тема практичного заняття)

Навчальна мета заняття:

Кількість годин _____

Місце проведення _____

Навчальні питання:

1. Найменування першого питання.

2. Найменування другого питання.

3.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Найменування першого навчального питання.

Розкрити методику практичного відпрацювання поставленої задачі. Привести початкові дані для практичного відпрацювання навчального питання. Засоби контролю заняття та практичних навичок здобувачів вищої освіти.

2. Найменування другого навчального питання.

3.....

III. Порядок проведення заключної частини заняття.